

Kv Kulturen 24 & Tegnér 1

RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologiska schaktningsövervakningar 2017 – 2019
Adam Hultberg

Titel: Kv Kulturen 24 & Tegnér 1

Författare: Adam Hultberg

Kulturmiljörapport: 2020:26

Omslagsbild: Ett akut stopp i avloppet föranledde schaktningsarbeten vid entrén till norra området, april 2019.

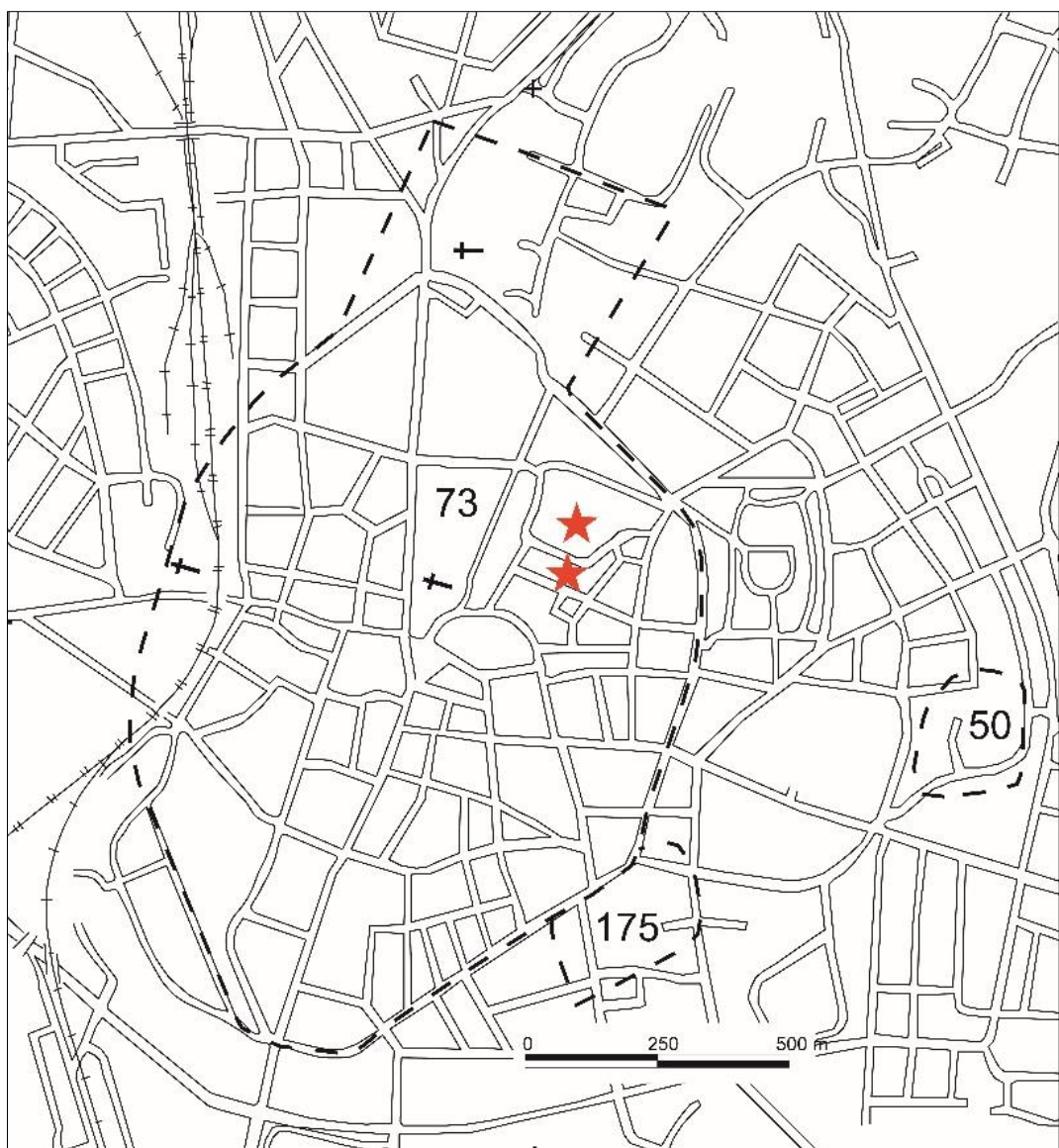
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY.
Kartmaterial där inget annat anges ©Lantmäteriet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	2
Bakgrund	3
Beskrivning av planerade åtgärder.....	4
Fornlämningsmiljö	5
Tidigare arkeologiska iakttagelser	7
Kv Kulturen 24	7
Kv Tegnér 1	8
Genomförande och resultat	11
Schakt 1. Lekplatsen	11
Schakt 2. Kabelschakt	11
Schakt 3. Onsjöstugan	12
Schakt 4. Måketorpsboden.....	12
Schakt 5/6. Fontänen	13
Schakt 9. Vattenledning.....	13
Schakt 14. Borgarhuset	14
Schakt 15. Julgransfundament	14
Schakt 17. Allmogehallen	14
Schakt 19. Trädplantering	15
Kulturlagerstatus.....	15
Förslag på fortsatta åtgärder	15
Administrativa och tekniska uppgifter	16
Referenser	17
Bilagor	17
Bilaga 1 – Schaktplan kv Kulturen 24.....	18
Bilaga 2 – Schaktplan kv Tegnér 1.....	19
Bilaga 3 – Sektionsritning schakt 5	20
Bilaga 4 – Fyndlista KM97869:.....	21

Sammanfattning

- Flera schaktningsövervakningar har genomförts på fastigheterna Kulturen 24 och Tegnér 1, i Lunds medeltida stadslager. Markarbetena har gjorts i Kulturens friluftsmuseum i enlighet med länsstyrelsens beslut (Lst dnr 431-8198-2017, Kulturens projektnummer 61000-551).
- Av totalt nitton planerade markingrepp genomfördes tio, övriga utgick.
- I enstaka schakt påträffades äldre marklager eller odlingslager.
- Ett av schakten dokumenterades medeltida kulturlager med en mäktighet av 1,10 meter.
- Flertalet schakt gav inga resultat i form av äldre intakta kulturlager.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämning 73:1, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

Fastighetsavdelningen på friluftsmuseet Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige planerade flera mindre markarbeten inom museiområdet i kv Kulturen 24 och kv Tegnér 1 under åren 2017–2018 och ett beslut om schaktningsövervakning bestämdes av länsstyrelsen (Lst dnr 431-8198-2017, Kulturens projektnr 61000-551). På insända planritningar över områden för ingrepp fanns 12 punkter för olika ärenden. Flera tillägg tillkom efterhand vilka stämdes av med länsstyrelsen.

Bakgrund

Kulturhistoriska Föreningen för Södra Sverige (Kulturen) har funnits sedan 1880-talet och på *Gamla området* i kv Kulturen 24 sedan år 1890. *Nya området* tillkom år 1926. För att kunna hantera mindre markarbeten i det fortlöpande arbetet med att skapa ett besöksmål gjordes en ansökan till länsstyrelsen om tillstånd att genomföra mindre markarbeten (figur 2). Arbetena var kortfattat beskrivna och de flesta med väldigt litet ingrepp i förhållande till djup. Målsättningen var att helt undvika ingrepp i intakta medeltida kulturlager. Nedan följer en beskrivning av de planerade ingreppen. I tillägg till de arbeten som listas på sidan fyra i denna rapport genomfördes en schaktningsövervakning av arbetet med att åtgärda ett akut avloppsstopp invid Gröna grinden på det norra museiområdet. Utfallet av samtliga delärenden presenteras under *Genomförande och resultat*.

Figur 2. Insänd grundhandling med schaktningspunkter markerade 1–19.

Beskrivning av planerade åtgärder (efter beslut 431-8198-2017, samt tillägg)

1. Befintlig brunn Ø30 cm ersätts med en ny cementbrunn på Ø80 cm. Samma djup, 1,2 m
2. Kabelschakt 20 cm breda, 35-40 cm djupa.
3. Skrafferat område är rester efter ett byggnadselement som nu monterats ner och tagits bort på den sk Onsjöstugan som flyttades till Kulturen 1928. Det som tagits bort ska bli gräsyta. Vi önskar ta bort en stenläggning med ca 10 cm stora stenar och riva upp en gjuten grund som byggnaden stått på, ca 60 cm djup.
4. Under årens lopp har det påförts jord och singel längs Måketorps västra långsida och södra gavel. I söder där det är som mest rör det sig om 40-50 cm. På ett foto från 1899 av Lina John kan man se att merparten av massorna påförts efter att detta foto tagits.
5. En fontän mellan Herrehuset och Dammen ska omgestaltas. Fontänen som är cirka 30 cm djup kommer att rivas upp och en ny gjutas på samma plats med samma mått. Samtidigt ska markbeläggningen runt fontänen bytas från kalkstensplattor till grus/singel. Fontänen kommer att få ett cirkulationssystem sammankopplat med dammen och el kommer att dras till belysning av fontänens sidor. Nya schakt för kabel och vattenledningsrör kommer inte att behövas eftersom det går att utnyttja befintliga schakt.
6. I samband med omgestaltningen av fontänen ämnar vi att få igång ett springvatten i vår Örtagård. Även här går det att använda sig av de äldre VA-ledningarna som redan finns nedgrävda.
7. Vi ämnar tillgänglighetsanpassa en av ingångarna till vårt kafé. EN kullerstensyta kommer att ersättas med plattor som ger en jämnare gångyta. Markingrepp ca 20 cm.
8. Ny brunn Ø80 cm, 1 m djup anläggs som vattenmagasin åt springvatten. Cirkulationspumpen drivs av solenergi (ingen kabeldragning).
9. Vattenledning (sommars) och kablar, djup 35-40 cm, förläggs i befintligt VA-schakt. 10. Nedgrävning av plintar till två flaggstänger, Ø50 cm, djup 1 m.
11. Vattenledning, bredd 20 cm djup 35-40 cm samt en brunn Ø80 cm, djup 1 m.
12. Ny rensbrunn Ø80 cm, djup 1 m.
13. Kabelschakt 15-20 cm, 30 cm djupt.

Tillägg 2017-11-13:

14. Stopp i avlopp från stuprör. Akut – vattnet träcker in i Borgarhusets källare. Vi har lokaliserat problemet och behöver gräva ner ca 70 cm och rensa, eventuellt byta, rör i befintligt rörschakt.
15. Fundament för uppsättning av julgran till Kulturens julstök. Cirka 35-40 cm, djup 70 cm
16. Dra upp rötter efter en buxbomhäck som löpt längs en del av byggnaden.

Tillägg 2018-10-18:

17. Två schakt (a&b) för nedläggning av kabel till brandlarm Allmogehallen, ca 20 cm brett, 20 cm djupt
18. Justering av nivåerna utanför Kulturens krog. Beläggningen är nu singel men på östra delen önskar krögaren ett trädäck. Vi skulle där behöva göra plats för ett bjälklag, ca 10 cm. Den västra delen kommer att beläggas med någon form av stenplattor. Justering av markytan behövs i vissa partier, i storleksordning som i öster.
19. Dessutom önskar vi utanför krogen återplantera en blodbok i samma läge som en som vi varit tvungna att ta bort samt att flytta ett fikonträd/buske

Fornlämningsmiljö

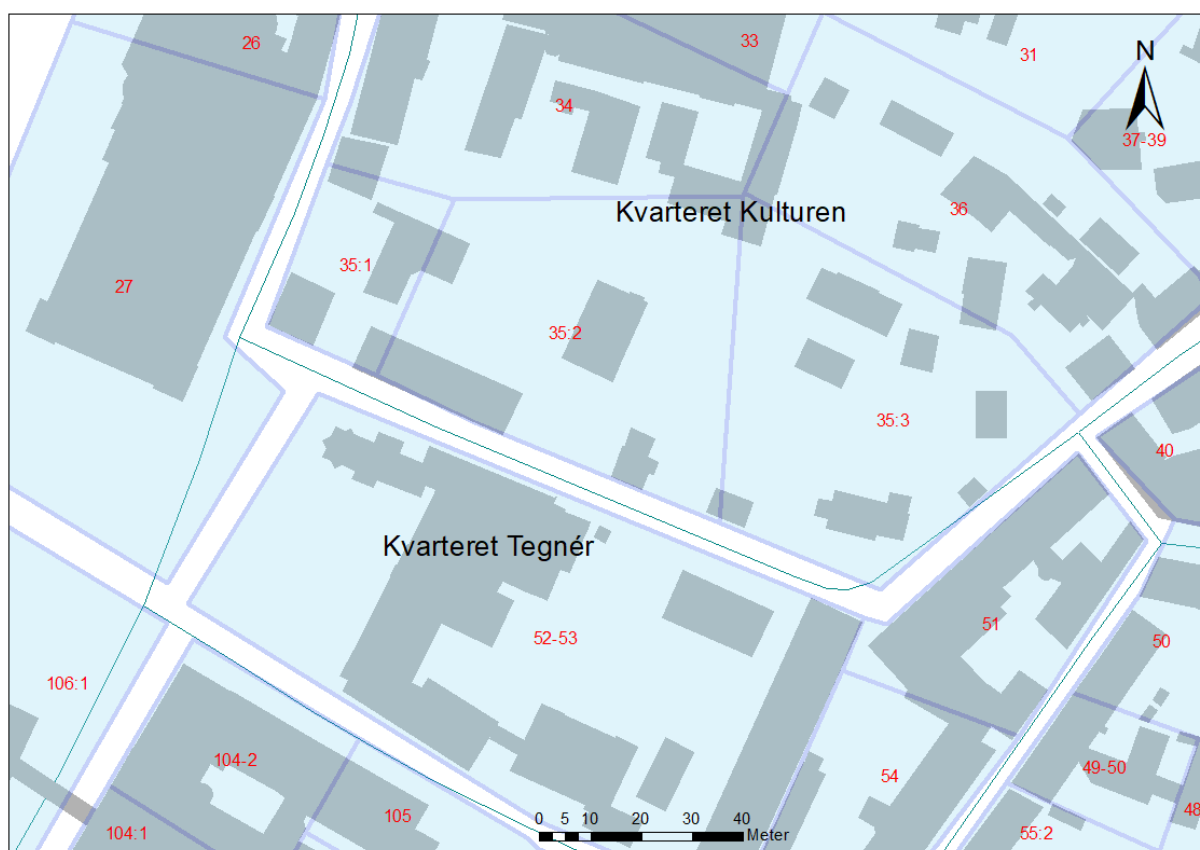
Kv Kulturen är beläget i den nordöstra delen av det medeltida stadsområdet och omgärdas av Tomegapsgatan i norr, Stora Tomegatan i öster, Adelgatan i söder och Sankt Annegatan i väster. På Andreas karta över Lund från år 1669 har kvarteret samma form som idag, vilket indikerar att det kan ha fått sin form redan under medeltiden (André & Högstedt 1990). Östra delen av kv Kulturen har få ingrepp i modern tid och därmed finns en begränsad kunskap om området. Det aktuella kvarteret bestod under medeltiden av flera olika tomter. Enligt Anders Andrén:s rekonstruktion av den senmedeltida tomtstrukturen i Lund bestod kv Kulturen 24 av tomterna 35:1, 35:2, samt delar av 35:3 (figur 3). På tomt 35:1 låg ett vikarieresidens tillhörande S:t Marias altare vid uret där också undersökningsområdet var beläget. Den så kallade "Stafkarlegården" som ägdes av domkapitlet var lokaliserad på tomt 35:2. Tomt 35:3 omnämns under slutet av 1500-talet som en hage ägd av S:t Thomas kyrka i Lund (Andrén 1984:71).

Kv Tegnér är beläget i den nordöstra delen av Lunds medeltida stadsområde, strax nordost om domkyrkan och öster om ärkebiskopsresidenset i Lundagård. Kvarterets omgivande gator är av medeltida ursprung och existerade under 1600-talet, dock har gatunamnen förändrats (Andrén 1980:48). I öst begränsas kvarteret av Hjortgatan som tidigare hette Stora Kosträtet. Nuvarande Lilla Tomegatan vid kvarterets nordöstra sida hette tidigare Lilla Kosträtet. Adelgatan i norr hette tidigare Annagatan och den omfattade även nuvarande Sankt Annegatan under 1700-talet (Bevaringskommittén 1983:179).

Kvarterets östra del var under 1700-talet uppdelad i två tomter, vilka ägdes av en skräddare och en borgare. Under 1800-talet förtätades området och sju mindre tomter styckades upp och bebyggdes, vilket kontrasterade mot den västra delen av kvarteret, som innehöll mer grönska och öppna ytor (Bevaringskommittén 1983:179 f).

Västsidan av kvarteret ligger närmast domkyrkan och Lundagård medan östra delen vetter mot bakgatorna där korna leddes ut till betet, vilket gjorde att det fanns karaktärsskillnader mellan kvarterets olika delar. Högt uppsatta tjänstemän inom kyrkan eller akademien bebodde den stora tomt som fanns i den västra kvartersdelen under 1700-talet och tidigare. I det sydvästra hörnet fanns en kringbyggd gård, men under 1850-talet revs gården samt ett fristående hus vid Adelgatan. I samband med nybyggnationen styckades den stora tomten upp i två. Nuvarande byggnad uppfördes år 1853-54 och kallas i folkmun för Vita huset, samtidigt uppfördes den stallbyggnad som numera kallas för Allmogehallen (Bevaringskommittén

1983:179 f). Framför den stora huvudbyggnaden, som till en början var en tvåfamiljsbostad, fanns en förträdgård utan synbar åtskillnad av tomterna. Baksidan kallades för den nedsänkta trädgården på grund av nivåskillnaden mot Adelgatan. Där fanns en tydligare tomtindelning än vad som förekom på framsidan av huset och en avenbokshäck skiljde tomterna åt (Anteckningar Eva Bonde, Kulturens kulturhistoriska arkiv). År 1887 slogs tomterna återigen ihop till en stor sammanhängande tomt med en Herr Sjögren som ensam ägare, som lät bygga en mittflygel i två våningar på byggnadens baksida (Bevaringskommittén 1983:181).

Figur 3. Lunds stads tomtstruktur i kv Kulturen och kv Tegnér omkring år 1500 enligt Andrén (1984).

Lunds stad köpte år 1917 hela fastigheten då det fanns planer för att installera byggnads- och hälsovårdsnämnden i byggnaderna. Tio år senare såldes emellertid fastigheten vidare till Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige i Lund, som kom att kalla fastigheten för det *Nya området*. Vissa förändringar företogs omedelbart för att anpassa byggnader och trädgård till den nya situationen. Det innebar att *Gamla* och *Nya området* kopplades ihop via en undergång och besökare lotsades in centralt på Vita Husets framsida. Det *Nya området* invigdes år 1929 och blev entrén till friluftsmuseet Kulturen.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

Kvarteret Kulturen 24 utgör Kulturens äldsta område. Sedan friluftsmuseet etablerades här vid 1800-talets slut har endast mindre förändringar av den befintliga bebyggelsen skett, varför de arkeologiska insatserna varit av begränsad omfattning. Nedan följer en översikt över de ingrepp som har dokumenterats och arkivlagts i Kulturens LA-arkiv.

Kv Kulturen 24

1907	Gödselkar av furuplankor och gråsten påträffade på Tomt 34B.
1930	En husgrund påträffas norr om <i>Locus Virtutum</i> . Enligt Georg Karlin rörde det sig om en profan tidigmedeltida byggnad.
1935	Grävning för en skadad vattenledning norr om <i>Lindforska huset</i> . En kullerstenläggning påträffas 0,90 m under markytan.
1935	Väster om <i>Locus Virtutum</i> . Inga närmare uppgifter i arkivet, troligen påträffad mur.
1941	Grundgrävning i Rustmästarebostaden. Äldre murgrunder påträffades, samt flera keramikskärvor av typen svartgods.
1942	Grund av gult tegel norr om <i>Herrehuset</i> . Kullerstenläggning 0,30 m under markytan.
1942	Grävning för springbrunn. Kullerstenläggning påträffad ca 0,40 m under markytan.
1947	Grävning för avlopp vid <i>Herrehuset</i> . Två borgarkrigsmynt påträffades. Nivå på moränlera anges till 1,60 m under markytan.
1948	Grävning för avlopp. Mur av gulaktigt tegel samt gråsten påträffades ca 0,30–0,40 m under markytan.
1995	Fjärrvärme från <i>Intendentbostaden</i> , väster om <i>Ystadshuset</i> och löpande genom muren på <i>Lilla Torg</i> mot <i>Borgarhuset</i> . Keramik från senmedeltid till tidigmodern tid.
1998	Grävning för kabelschakt mellan <i>Intendentbostaden</i> och <i>Borgarhuset</i> . Ingen dokumentation. Uppgivet djup 0,60 – 0,70 m under marknivå.
1998	Plintar utanför Gröna grinden. Två stycken cirka 0,50 m djupa gropar. Kulturlager observerades i den ena gropen.
1998	Sänkning av källare i <i>Borgarhuset</i> . Endast fotodokumentation.
2009	Dräneringsarbeten av Dackestugan/Uranäsboden. En förmodad väggränna och ett lergolv framkom, sannolikt härrörande från en i efterreformatorisk tid raserad byggnad. Raseringsmaterialet kom att omfatta en stor del av de inom

	undersökningen berörda massorna med innehåll bland annat av en kvadersten, yngre rödgods och ett kakelfragment (Bolander 2009b)
2009	Schaktningsarbeten inför byggandet av en rullstolsramp intill Ystadshuset. De utförda markingreppen kom endast att beröra sentida utjämningslager. Inga intakta kulturlager påträffades och inte heller nåddes steril marknivå (Bolander 2009a).
2010	Dräneringsarbete för Dackestugan/Uranäsboden. Ett odlingslager från tiden före, 1890-talet påträffades, samt en tegelmur som löpte i nordsydlig riktning. Inga medeltida kulturlager berördes.
2013	Schaktningsarbeten för en hissgröp i Herrehuset. Flera syllstenar som troligen tillhört en mellanvägg påträffades liksom stenvtryck från ett golv. Dessa lämningar dateras till tiden kring år 1806 då befintlig byggnad uppfördes. Inga medeltida kulturlager berördes (Guldåker 2014a).
2014	Schaktningsarbeten för en utrymningsväg. Ingreppet norr om byggnaden var som mest 0,30 m djupt och berörde endast återfyllning i frischaktet kring byggnaden som uppfördes år 1806 (Guldåker 2014b).
2013-2016	Flera mindre arbeten utförda i olika delar av fastigheten. Stolphål och medeltida odlingslager påträffade i området omkring Uranäsboden. En sannolikt efterreformatörisk syllstensrad dokumenterades i anslutning till kyrkoruinen Maria minor, längs Sankt Annegatan (Guldåker 2017).

Kv Tegnér 1

Kvarteret Tegnér 1 har undersökts arkeologiskt vid flera tillfällen. Tidigmedeltida lämningar såväl som sentida bebyggelselämningar har påträffats, vilket delvis beror på att utbyggnaden i området under 1800-talets förtätning av staden var omfattande. Under tidigt 1900-tal införlivades området i friluftsmuseet som behövde anpassa både byggnader och trädgård för sin verksamhet, något som även medförde omfattande markarbeten.

Följande undersökningar har utförts inom kvarterets västra delar. Uppgifterna är hämtade från Kulturens LA-arkiv om inget annat anges:

1928	Grävning för en mur ut mot Stora Algatan. Delar av ett golv med medeltida tegel påträffades i gatulinjen, samt en kallmur av hallasten.
------	---

1929	Grundgrävning vid Vita Huset. Fynd av bland annat mynt, spännen, knapp, nyckel, knivar, stylus, kammar, spelbricka och keramik.
1946	Grävning för skorsten vid Hylla smedja. En stenläggning påträffades samt delar av en trolig stenbrunn.
1957	Vid grävning för oljetank väster om Vita Huset, dokumenterades schaktbegränsningar och schaktbotten.
1958	Vid uppförandet av Västra Vrams prästgård i nordöstra delen av tomten, framkom en stenbrunn.
1958	Vid ledningsgrävning utanför Vita husets entré, framkom ett antal större stenar som kan ha utgjort en stengrund.
1960	Grundgrävning för textilhallen. Vid den arkeologiska förundersökningen utfördes sektionssuppmätningar samt planinmätning av anläggningar såsom brunnar, husgrunder, vattenrännor och gropar. Tidigmedeltida kulturlager dokumenterades i de södra och östra sektionerna. Fyllningarna i groparna var tegelfria och sannolikt tidigmedeltida.
1966	Vid ledningsgrävning för värmekulvert, mellan Allmogehallen och Vita huset påträffades en stengrund bestående av tre skift fältstenar direkt under markytan.
1967	Vid grävning för avloppsledningar väster om Vita Huset, dokumenterades schaktbegränsning och schaktbotten.
1986	Provgrävning inför restaurangbyggnad öster om Vita Husets norra del. Schaktbegränsning och schaktbotten dokumenterades liksom en sammanfattande beskrivning av de undersökta kulturlagren, som bestod av "mylla med tegelflis".
1988	Grundgrävning för restaurangbyggnad väster om Vita Husets norra del. Enligt fältritningarna genomfördes undersökningen "ur arkeologisk synpunkt planlöst. Rännor för grundsulor grävdes än här än där, återfylldes delvis och grävdes upp på nytt. Lagerbilden kunde i alla fall konstateras vara helt ostratifierad, och kunde närmast karaktäriseras som trädgårdsmylla. I sydvästliga hörnet enstaka sten, något kalkbruk och tegel. Kan betraktas som lämningar från en byggnad".
1988	Plintborrning för restaurangbyggnad öster om Vita Husets norra del. Området på ca 16,00×8,00 m ytschaktades 0,20–0,30 m innan 10 st plinthål borrades med en diameter på cirka en meter. Fyllningen i borrproven var av samma karaktär som vid grundgrävningen för restaurangbyggnaden väster om Vita Huset.

1994	En arkeologisk förundersökning genomfördes på den södra fastigheten. Tidigmedeltida lager framkom ovanpå moränleran, samt gropar med samma datering.
1994	Arkeologisk slutundersökning inför utbyggnaden av Vita Huset. Flera bebyggelsefaser kunde konstateras. Under 1000-talet användes troligen området främst för bete, för att under 1100-talets början utnyttjas mer intensivt, vilket flera gropar och brunnar indikerar. Senare delen av 1100-talet expanderade bebyggelsen österut. Ett bostadshus på stensyll och troligen uppfört i stavverks- eller skiftesverksteknik påträffades, samt ett lergolv och resterna efter en kupolugn. En grophusliknande byggnad framkom, troligen ett förrådshus. En stenläggning samt en flätverksbrunn ingick i gårdskomplexet. 1200-talet innebar expansion av bebyggelsen norrut. En byggnad uppförd på stensyll påträffades, troligen en korsvirkeskonstruktion med lerklining. Ett lergolv och en härd eller ugn påträffades i byggnaden. Byggnaden förstördes i en brand och återuppfördes därefter. Byggnaden hade fungerat som verkstadslokal för ben och hornverksamhet och en avfallsgrop påträffades i närheten med verkstadsspill. Bebyggelsestrukturen förändrades fullständigt under 1300-talet inom det undersökta området. Istället för ett myller av byggnader påfördes istället nya jordmassor som utfyllnad och utjämning. Endast en byggnad konstaterades på området. Byggnaden var enkel med jordstampat golv och troligen rör det sig om en ekonomibyggnad. De skriftliga källorna omtalar att ett kanikresidens fanns på platsen vid medeltidens slut, exakt var är dock oklart. En period av utjämnande av marken följde under 1400–1600-talen, möjligen förekom en gårdsplan på plats. Först under 1700–1800-talen förändrades bebyggelsemönstret då den kvarvarande bebyggelsen i den sydvästra delen av tomten revs för att ge plats åt Vita huset samt stallbyggnaden (Carelli 1996).
2012	I samband med anläggandet av en skolträdgård, på Kulturens södra område genomfördes en arkeologisk förundersökning. Ett smalt schakt om 35,00 löpmeter dokumenterades. I den västra delen av schaktet påträffades en rad med syllstenar i lerpäckning, vilka var rester från en utbyggnad av stallet som syns på kartor mellan åren 1875–1907. Stallet finns fortfarande på plats, numera benämnt Allmogehallen. I det norra schaktet påträffades flera skikt av sand och grus vilka troligen härrör från 1880-talets sand- och grusgångar som fanns i trädgården. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades (Guldåker 2012).

2014	Borrprover och provgrop för en planerad övergång mellan Kulturens båda områden grävdes. Borrproverna berörde ej medeltida kulturlager då det tycks vara hårt schaktat i området under 1800-talet (Guldåker 2015).
2016	En geoteknisk undersökning genomfördes bakom Västra Vrams prästgård, i anslutning till muren mot Adelgatan. Moränleran påträffades på ett djup av mellan 1,00 och 1,60 meter. Däröver framkom en äldre markhorisont, odlingslager och lergolv (Ericsson 2018).

Genomförande och resultat

Här följer en genomgång av resultaten från de genomförda grävarbetena. Numreringen korresponderar till listan över planerade ingrepp på sidan 4. Av de planerade arbetena genomfördes endast tio, övriga nio utgick.

Schakt 1. Lekplatsen

Det planerade arbetet omfattade byte av en äldre brunn, detta genomfördes ej. Istället grävdes för nedsättning av plintar. Tre mindre gropar grävdes med ett djup av 0,30 meter, vari endast bärlager till lekplatsen påträffades.

Tidsperiod: 2017-11-04

Tidsåtgång: 0,5 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 1,14 m²

Volym: 0,36 m³

Ritningar: 1 A3-ark: Planritning skala 1:100, ritning nr 5

Digitala fotografier: -

Tillvaratagna fynd: -

Schakt 2. Kabelschakt

Totalt planerades åtta kabelschakt, av dessa genomfördes endast tre (2b, 2g och 2h, se figur 2). Schakt 2g grävdes till ett djup av cirka 0,60 meter och äldre markhorisonter påträffades med inslag av träkol, möjligen odlingslager. Schakt 2b grävdes till ett djup av 0,40 meter och

en möjlig äldre matjord dokumenterades på ett djup av 0,20 meter. Schakt 2h grävdes till ett djup av cirka 0,80 meter och möjlig odlingsjord påträffades på 0,60 meter. Inga medeltida kulturlager påträffades.

Tidsperiod: 2017-05-02 – 2017-05-04

Tidsåtgång: 3 h

Fältarkeolog: Mattias Karlsson, Krister Kàm Tayanin

Yta: 16 m²

Volym: 10 m³

Ritningar: 3 A3-ark: Plan- och sektionsritningar, skala 1:100 och 1:20, ritning nr 7-9.

Digitala fotografier: -

Tillvaratagna fynd: -

Schakt 3. Onsjöstugan

Arbetet avsåg att bortta grunden till en del av Onsjöstugan, den så kallade sommarstugedelen. Denna kunde plockas bort utan ingrepp i intakta äldre kulturlager. Grunden var gjuten av en hård betong med hög andel cement. Grunden kapades i sektioner och kunde plockas upp i delar utan att man behövde gräva längs sidorna. Under grunden hade man vid anläggandet jämnat ut med rent grus. Detta utjämningskikt fick ligga kvar och rännorna efter där muren gått fylldes igen med överblivna massor från grävningen vid fontänen.

Tidsperiod: 2017-01-11

Uppgiftslämnare: Lars Salminen, fastighetschef Kulturen.

Schakt 4. Måketorpsboden

Tre betongplintar borttogs, som tidigare förankrat ett provisoriskt väderskydd. Dessa kunde vändas upp utan att det behövde grävas i omkringliggande kulturlager.

Tidsperiod: 2017-10-11

Uppgiftslämnare: Lars Salminen, fastighetschef Kulturen.

Schakt 5/6. Fontänen

En damm med springbrunn från år 1947 nedmonterades. Under 1947 års dammanläggning påträffades ett runt fundament i cement från en äldre fontänenläggning från slutet av 1800-talet. Fundamentet visade sig vara betydligt mer omfattande än vad man trodde och endast delar av fundamentet kunde avlägsnas. Det runda fundamentet hade en diameter om Ø 3,80 m. Schaktmassorna bestod av omrörda kulturlager, men i väster där en ny brunn skulle sättas fanns intakta äldre kulturlager från 0,50 m djup ner till schaktbotten på 1,60 m. Flera fyllningar som möjligen kan kopplas till ett större dike framkom (se bilaga 3). På området skall ett kanalsystem ha funnits under 1860-talet och möjligen även längre bak i tiden.

Tidsperiod: 2017-10-03 – 2017-10-24

Tidsåtgång: 14 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 33 m²

Volym: 27 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 plan- och 2 sektionsritningar, skala 1:100 och 1:20, ritning nr 1-2, 4.

Digitala fotografier: 28

Tillvaratagna fynd: KM97869:3

Schakt 9. Vattenledning

Ledningar för sommarvatten och kabeldragningar nedlades i befintliga ledningsschakt. Utanför Rustmästaregården påträffades inga medeltida kulturlager, schaktdjupet endast 0,30 meter. En utökning av tillståndet gjordes med anledning av ett akut avloppsstop mellan Peccatorum och Virtutum där ett större schaktdjup krävdes. På 1,10 m djup påträffades moränlera. Ovanför det allehanda omrörda kulturlager som återfyllts i äldre rörgrav. Schaktet övergick här till att omfattas av VA SYDs generella tillstånd (Lst dnr 431-1941-2018).

Tidsperiod: 2017-10-16 – 2017-10-17 & 2019-04-03 – 2019-04-10

Tidsåtgång: 8 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker, Jan Kockum

Yta: 31 m²

Volym: 30 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 plan- och 1 sektionsritningar, skala 1:100 och 1:20, ritning nr 3

Digitala fotografier: 9

Tillvaratagna fynd: KM97869:2

Schakt 14. Borgarhuset

I schaktet framkom brun fet lera med inslag av grus, tegel, träkol och kalk. Omrörda massor. Två höganäsrör, varav ett defekt som går till spolbrunn. Inga medeltida kulturlager dokumenterades.

Tidsperiod: 2017-11-15

Tidsåtgång: 0,5 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 1 m²

Volym: 0,75 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 planritning, skala 1:100, ritning nr 6

Digitala fotografier: -

Tillvaratagna fynd: -

Schakt 15. Julgransfundament

Arbetet avsåg uppsättning av ett julgransfundament inför Kulturens Julstök. Ingen moränlera att se i hålet som var Ø 0,30 m och 0,80 m djupt. Delar av en kaffekopp i porslin framkom på 0,60 m djup. Från cirka 0,60 m fanns färre inslag av tegel och kalk. Möjligen rör det sig om trädgårdsjord från före museitid.

Tidsperiod: 2017-11-15

Tidsåtgång: 0,5 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 0,30 m²

Volym: 0,24 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 planritning, skala 1:100, ritning nr 6

Digitala fotografier: -

Tillvaratagna fynd: KM 97869:1

Schakt 17. Allmogehallen

Två schakt, a och b, grävdes för nedläggning av kabel till brandlarm i Allmogehallen, cirka 0,20 meter brett och 0,20 meter djupt. Bärlager ner till 0,15 meter, sedan punktvis kullersten. Inga intakta medeltida kulturlager dokumenterades.

Tidsperiod: 2018-11-08 – 2018-11-12

Tidsåtgång: 2 h

Fältarbeolog: Aja Guldåker, Jan Kockum

Yta: 8,25 m²

Volym: 2,8 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 planritning skala 1:100, ritning nr 10

Digitala fotografier: -

Tillvaratagna fynd: -

Schakt 19. Trädplantering

Ett hål för fikonbuske upptogs väster om Schlyterska huset. Endast matjordslager.

Tidsperiod: 2018-11-13

Tidsåtgång: 0,5 h

Fältarbeolog: Jan Kockum

Yta: 0,5 m²

Volym: 0,25 m³

Ritningar: 1 A3-ark: 1 planritning, skala 1:100, ritning nr 11.

Digitala fotografier: -

Tillvaratagna fynd: -

Kulturlagerstatus

Endast i schakten för punkt 5 och 6 kunde äldre kulturlager dokumenteras i större omfattning. Dessa lager hade en bibehållen fuktighet och innehöll bevarad träflis vilket indikerar en hög bevaringsrad. I samtliga kabelschakt under punkt 2 påträffades sentida mark- eller odlingslager.

Förslag på fortsatta åtgärder

Arbetena avslutade, inga åtgärder krävs.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-8198-2017
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnr, fornreg	L1988:5459
Kulturens projektnr	61000-551
Trakt/kvarter/fastighet	Kulturen 24 & Tegnér 1
Socken	Lunds stad
Kommun	Lunds kommun
Län	Skåne län
Typ av exploatering	Diverse
Uppdragsgivare	Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige
Typ av undersökning	Arkeologisk schaktningsövervakning
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Aja Guldåker, Matias Karlsson
Övrig personal	Krister Kàm Tayanin, Jan Kockum
Fältarbets tid	2017-10-17 – 2019-04-18
Fälttid, arkeolog, tim	29 h
Fälttid, maskin, tim	-

Yta, m²	91,19 m ²
Kubik, m³	71,4 m ³
Schaktmeter, m	-

Fyndmaterial	KM97869:1-3. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen
Ritning, dokumentation	12 st A3 ritfilm: sektionsritningar skala 1:20, planritningar skala 1:100, Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS
Foto	57 digitala fotografier
Analyser	-
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen Kulturen 24 & Tegnér 1

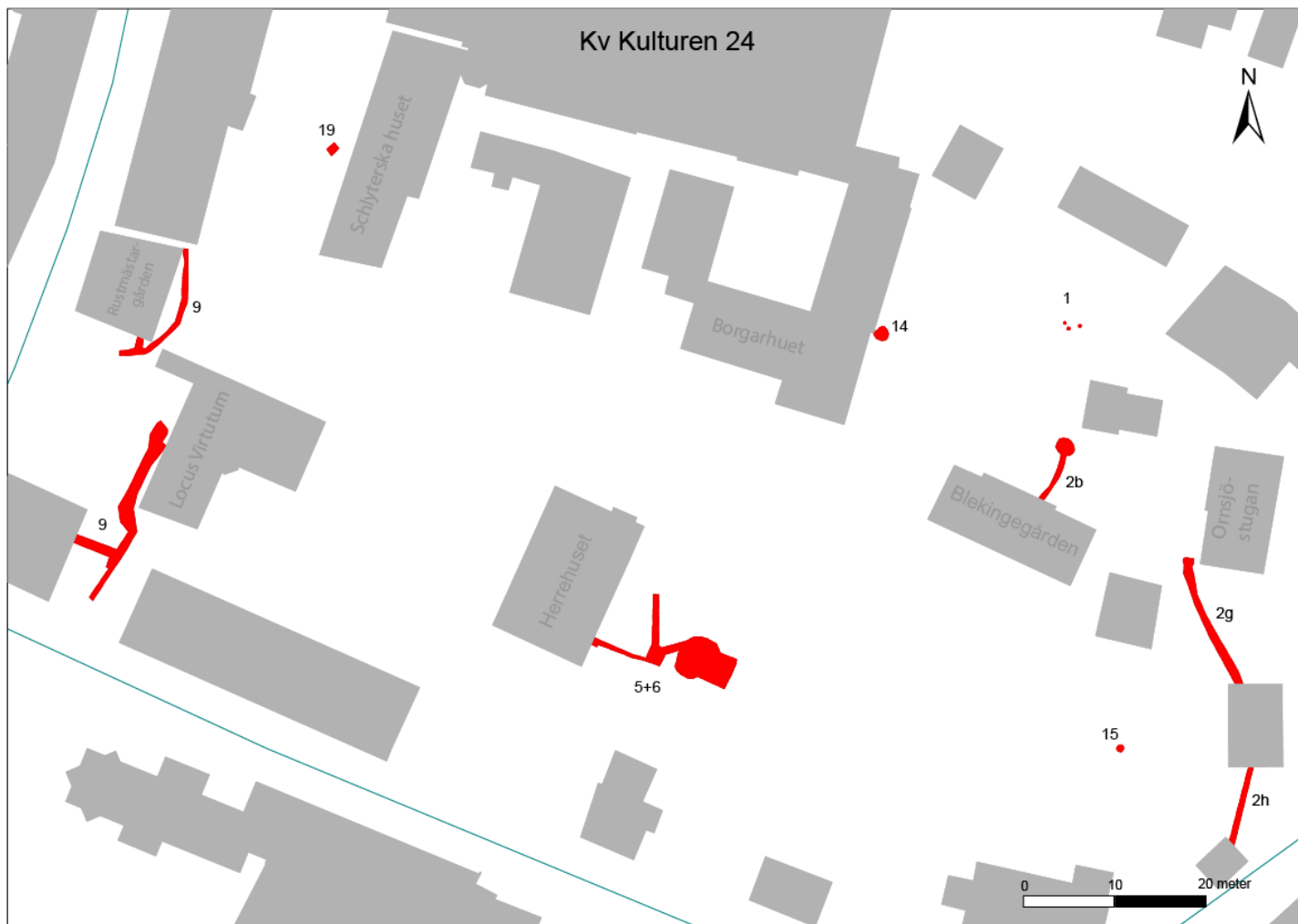
Referenser

- André, A. & Högstedt, C. 1990. *Kartornas Lund*. Lund.
- Andrén, A. 1980. Lund. RAÄ & SHM rapport. *Medeltidsstaden 26*. Stockholm.
- Andrén, A. 1984. Lund, tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. RAÄ & SHM Rapport *Medeltidsstaden 56*. Stockholm.
- Bevaringskommittén. 1983. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram för Krafts rote. Bevaringskommittén. Lund.
- Bolander, A. 2009a. Kv Kulturen 24. Arkeologisk förundersökning 2009. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund nr 347*. Lund.
- Bolander, A. 2009b. Kv Kulturen 24. Arkeologisk förundersökning 2009. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund nr 354*. Lund.
- Carelli, P. 1996. På Kulturens bakgård. *Arkeologiska rapporter från Lund nr 18*. Kulturen, stadshistoriska avdelningen. Lund.
- Ericsson, G. 2018. Kv Tegnér 1. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015 och geoteknisk undersökning 2016. *Kulturmiljörapport 2018:12*. Lund.
- Guldåker, A. 2012. Kv Tegnér 1, Lund. Arkeologisk förundersökning 2012. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund nr 427*. Lund.
- Guldåker, A. 2014a. Kv Kulturen 24. Arkeologisk förundersökning 2013. *Kulturmiljörapporter från Lund nr 2014:14*. Lund.
- Guldåker, A. 2014b. Kv Kulturen 24. Arkeologisk förundersökning 2014. *Kulturmiljörapporter från Lund nr 2014:19*. Lund.
- Guldåker, A. 2015. Kv Tegnér 1. Geoteknisk undersökning m fl 2014. *Kulturmiljörapport 2015:4*. Lund.
- Guldåker, A. 2017. Kv Kulturen 24. Arkeologisks förundersökningar 2013 – 2016. *Kulturmiljörapport nr 2017:8*. Lund.

Bilagor

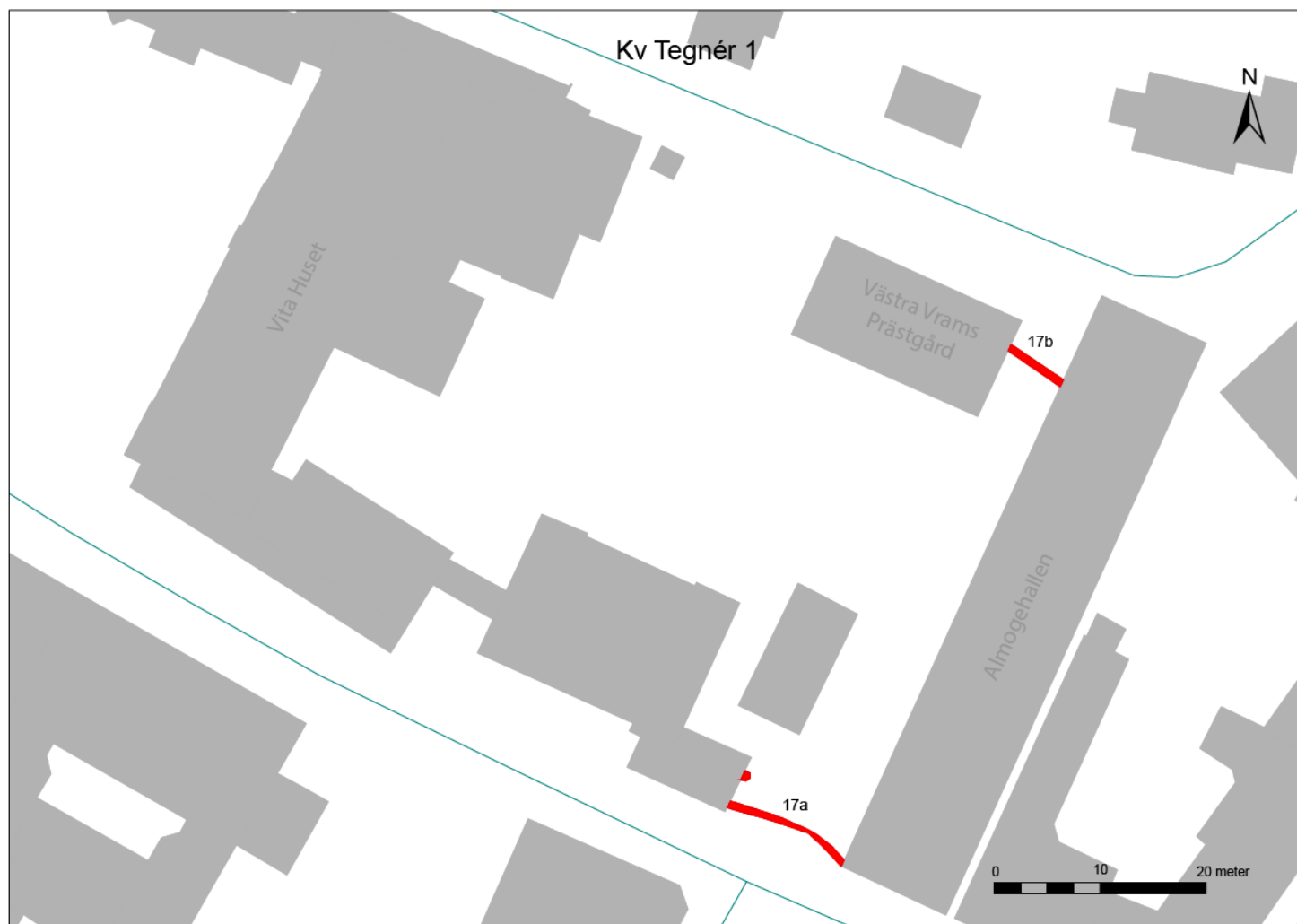
1. Schaktplan kv Kulturen 24
2. Schaktplan kv Tegnér 1
3. Sektionsritning schakt 5
4. Fyndlista KM97869:

Bilaga 1 – Schaktplan kv Kulturen 24

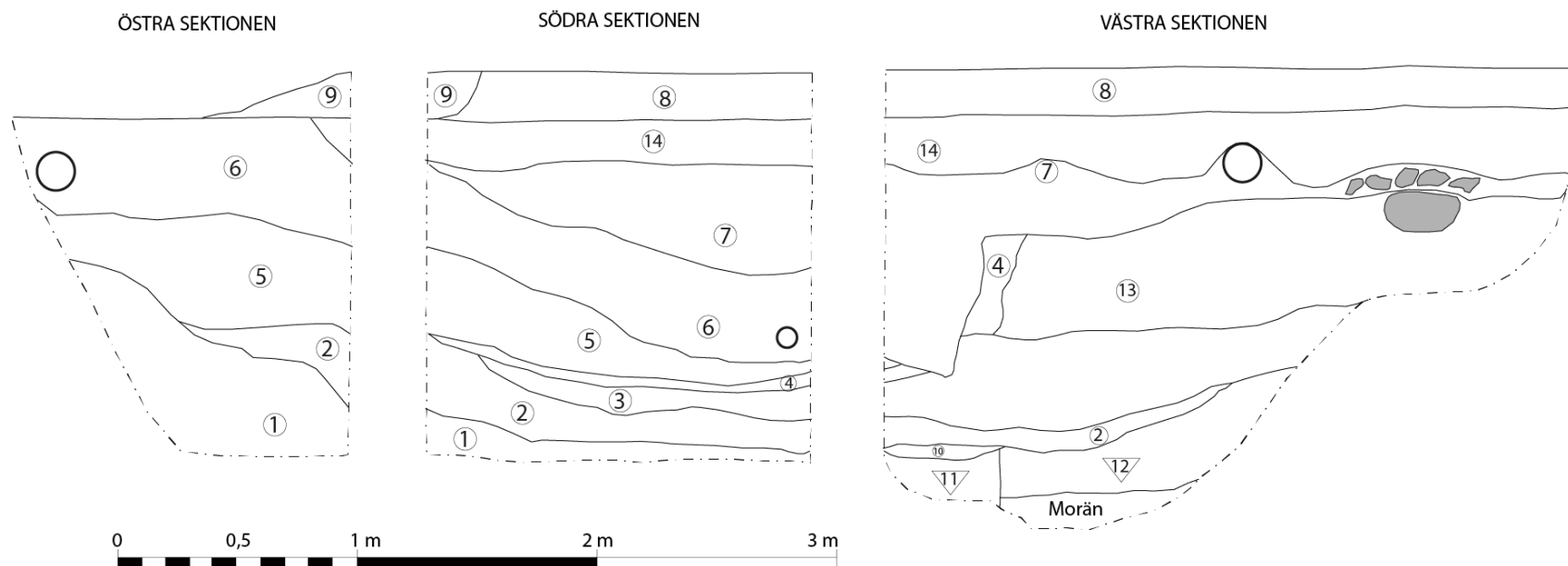
Schaktplan över de genomförda arbetena i kvarteret Kulturen 24.

Bilaga 2 – Schaktplan kv Tegnér 1

Schaktplan över de genomförda arbetena i kvarteret Tegnér 1.

Bilaga 3 – Sektionsritning schakt 5

1. Gråsvart, mycket fet, fuktig och finkornig lera. Inslag av mycket träkol, enstaka tegel, djurben. Äldre kulturjord, något mjuk.
2. Som 1 men med fläckar av ljusgrå moränlera. Kompakt. Botten i dike?
3. Mörkgrå finkornig lera med inslag av tegel, kalk, träkol. Bottensediment i dike?
4. Som 3 men med inslag av trä/flis.
5. Mörkbrungrå fet lera med grusinslag. Finkornig, relativt mycket tegel, djurben, kalkprickar. Igenfyllning av dike.
6. Rörskakt. Dränering i öst och vatten i söder.
7. Lera med mycket grusinslag.
8. Grovkornigt grus och bärlager.

9. Rabattjord till parterre.
10. Kalk. Rening av vatten?
11. Brungrå, finkornig lera med inslag av bränd lera. Något fuktigt. Mjukt. Bottensediment i dike/kanal?
12. Fyllning eller lager. Brun, finkornig lera. Mjuk. Enstaka träkol, flinta. Äldsta markhorisont. Möjligen fyllning i bredare variant av diket. Tenderar att gå lite upp i norr.
13. Brungrå, fet lera med inslag av grus. Tegel, kalk, djurben, träkol, yngre rödgods. Omrörda kulturlager.
14. Gult/rött tegel, grus. Bärlager under marklager.

Bilaga 4 – Fyndlista KM97869:

Fynd-nummer	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.
1	Schakt 15	Keramik	Kärl	Flintgods	Kopp	botten	1	17
1	Schakt 15	Molluskskal					1	2
2	Schakt 9	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	4	31
2	Schakt 9	Slagg	Järnhaltig				1	78
2	Schakt 9	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	fot	1	58
2	Schakt 9	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Krus	botten	1	24
2	Schakt 9	Keramik	Kärl	Rumpkake I		Bildsida	1	57
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Stengods, yngre	Flaska	buk - botten	2	74
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Porslin	Kopp	buk - botten	1	8
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Fajans, odefinierad	Oidentifierad		4	22
3	Schakt 5	Järn	Spik				2	50
3	Schakt 5	Keramik	Pipa	Piplera		Skaft	1	6
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	buk - botten	1	567
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Skål	mynning	2	45
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kruka	buk - botten	1	10
3	Schakt 5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Kruka	mynning	1	10

2020

- 2020:1 Kv Kulturen 18, fornlämning Lund 73:1, Lund stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Linnea Lidh.
- 2020:2 Kv Kråkelyckan 3, fornlämning Lund 73:1, Lund stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2019. Linnea Lidh.
- 2020:3 Kv Sankt Laurentius 1, RAÄ Lund 73:1, Lämningsnummer L1988:5459, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Linda Billström.
- 2020:4 Dalby S:4. Fornlämning RAÄ Dalby 40:1/Lämningsnr L1988:815, Dalby, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Linda Billström.
- 2020:5 Änggatan, Lilla Råby, Fornlämning Lund 175:1/Lämningsnr L1988:5060, Lunds socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning genom schaktningsövervakning 2018. Mattias Karlsson.
- 2020:6 Gylleholm 14, Lilla Råby, RAÄ Lund 175:1, L1988:5060, Lunds stad och kommun, Skåne län. Avgränsande arkeologisk förundersökning 2019. Linda Billström.
- 2020:7 Stora Råby 34:39-45, Stora Råby, RAÄ Stora Råby 10:1, L1988:6568, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2014. Aja Guldåker.
- 2020:8 Utmarken 1, Östra Torn, Fornlämning RAÄ Lund 159:1/Lämningsnr L1988:5622, Lunds socken Lunds kommun, Skåne län, Arkeologisk undersökning 2016–2017. Mattias Karlsson.
- 2020:9 Kv Kulturen 24, RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Adam Hultberg.
- 2020:10 Ängsö slottspark, RAÄ Ängsö 4:1/L2002:3812, Ängsö socken, Västerås kommun, Västmanlands län. Trädgårdsarkeologisk dokumentation 2019. Aja Guldåker.
- 2020:11 Döbeln 8, Krognoshuset, Lund, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2019-2020. Carita Melchert.
- 2020:12 Kv Sankt Jakob 10, RAÄ Lund 73:1, L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2012-2014 och 2016. Linnea Lidh.
- 2020:13 Kv Sankt Peter 27, RAÄ Lund 73:1, L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Linnea Lidh.
- 2020:14 Svensköps kyrka, Kullhult, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2019. Carita Melchert, Victoria Hult.
- 2020:15 Södra Rörums kyrka, Södra Rörum, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2019. Carita Melchert, Victoria Hult.
- 2020:16 Kv Banken 1, RAÄ Dalby 40:1/L1988:815, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Amanda Sjöbeck.
- 2020:17 Lund 73:1, RAÄ Lund 73:1 och Stora Råby 10:1, L1988:5459 och L1988:6568, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016-2017. Linnea Lidh.
- 2020:18 Lund 73:1. Fornlämning RAÄ 73:1, lämningsnummer L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2014–2015. Linda Billström
- 2020:19 Kv Botanicum 15, RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Krister Kám Tayanin.
- 2020:20 Kv Galten 12, 13, 14, 15 m fl, RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning Geoteknik 2019. Jan Kockum/Aja Guldåker.
- 2020:21 Fjärrvärmeledning mellan Lund och Dalby (Dalby S:4 m.fl.), RAÄ Stora Råby 28:1/L1988:6625 och Dalby 40:1/L1988:815, Stora Råby och Lunds socknar, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Amanda Sjöbeck
- 2020:22 Kv Billegården 53, RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg.
- 2020:23 Kv Kulturen 22, RAÄ Lund 73:1, L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2020:24 Lund 73:1, RAÄ Lund 73:1, L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Fjärrvärme mm i Lunds innerstad. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2016–2017. Linnea Lidh.

Tidigare nummer kan rekvideras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen

Telefon: 046-350406

E-post: arkeologi@kulturen.com

- 2020:25 Kv Domkyrkan 1, 2, Sankt Laurentius 2, 3, Sankt Mikael 13, 14 och Svartbröder 3. Fornlämning
RAÄ 73:1/L1988:5459, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län, Arkeologiska
schaktningsövervakningar 2017-2019. Amanda Sjöbeck
- 2020:26 Kv Kulturen 24 & Kv Tegnér 1, RAÄ 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län.
Arkeologiska schaktningsövervakningar 2017 – 2019. Adam Hultberg.